

Asia: VN/9330/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Liikenne- ja viestintäministeriö

Lausuntopyyntö VN/9330/2019

ELY-keskusten liikenne- ja infrastruktuurivastuualueiden yhteinen lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista KEHA/756/2021

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (ELY-keskukset) ovat liikennepalvelulain (320/2017) mukaisia joukkoliikenteen toimivaltaisia viranomaisia. ELY-keskusten joukkoliikenteen palveluhankintoihin käytetään yli 33 miljoonaa euroa vuodessa. Palveluhankinnat käsittävät erityisalojen hankintalain (1398/2016) mukaisia joukkoliikennepalveluhankintoja sekä liikennepalvelulain (320/2017) mukaisia käyttöoikeussopimuksella hankittuja joukkoliikennepalveluhankintoja. ELY-keskusten hankinnat sisältävät sekä kaukoliikennekalustolla hankittua seutuliiikennettä että kaupunkiseutujen ja

pienten kaupunkien seutu- ja kaupunkiliikenteitä, joita hoidetaan kaupunkiliikennekalustolla.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten liikenne- ja infrastruktuurivastuualueiden yhteinen lausunto

Perusteluissa on kerrottu joukkoliikennepalveluiden nykytilasta ympäristövaatimusten suhteen ja arvioitu prosentuaalisia määriä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin, puhtaiden ja energiatehokkaiden moottoriajoneuvojen edistämisestä (EU/2019/1161), mukaisten vaatimusten täyttymisestä. Perusteluista tai lakiluonnoksesta ei käy ilmi onko ELY-keskusten hankkimaa joukkoliikennepalvelua huomioitu tavoitteiden täytymiseen arvioituissa prosentuaalisissa määrissä. Suuri osa ELY-keskusten joukkoliikennepalveluhankinnoista jää lain soveltamisalan ulkopuolelle, mutta ELY-keskuksilla on myös

kaupunkimaista joukkoliikennettä sisältäviä sopimuksia, jotka tulisi huomioida tavoitteiden täyttymistä arvioitaessa. Koska lakiesityksen mukaisesti myös ELY-keskusten tulee joukkoliikennepalveluja hankkivana hankintayksikkönä noudattaa tiukempia käyttövoimavaatimuksia kaupunkiliikennekalustoa käytettäessä, tulisi myös ELY-keskusten rooli huomioida lakiesityksessä.

ELY-keskusten joukkoliikennehankintojen pääasiallinen sopimustyyppi on liikennepalvelulain (320/2017) mukainen käyttöoikeussopimus. Toimivaltaisen viranomaisen joukkoliikennehankinnoissa ei sovelleta lain julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016) mukaisia EU kynnysarvoja. Käytännössä liikennepalvelulain mukaisissa käyttöoikeussopimuksissa kynnysarvo on 0 €. Edellä mainitusta syystä lain soveltamisalaa käyttöoikeussopimusten EU kynnysarvoon sidottuna, tulee tarkentaa. Tällaisenaan soveltamisala jää epäselväksi.

Vaatimusten toteutumista on esitetty valvottavaksi tarjouskilpailuiden jälki-ilmoitusten kautta. Käyttöoikeussopimusten jälki-ilmoituksista on säädetty

hankintalaissa (1397/2016), mutta ei laissa liikenteen palveluista (320/2017). Näin ollen tulkinta, onko jälki-ilmoitusten tekeminen liikennepalvelulain mukaan hankituissa käyttöoikeussopimuksissa lakisääteistä, on epäselvä. Pääsääntöisesti jälki-ilmoitukset on tehty ELY-keskusten tekemissä sopimuksissa tulkintaepäselvyydestä huolimatta.

Joukkoliikennehankinnoissa käyttöoikeussopimusten tarkoituksena on, että yrittäjillä on mahdollista optimoida tuotantoa. Tämä tarkoittaa, että yrittäjillä

on mahdollista esimerkiksi yhdistää autokiertoja eri sopimusten kesken. Mikäli valvontaa tehdään jälki-ilmoitusten kautta, käyttöoikeussopimukset

voivat vääristää tavoitteiden toteutumisesta saatua tietoa. Toisin sanottuna samaa kalustoa voidaan käyttää useamman sopimuksen liikenteissä.

Joukkoliikenteen kalustovaatimusten osalta direktiivi (EU/2019/1161) sisältää erillisen sähkökalustovaatimuksen. Lakiesityksessä vaatimus on kohdennettu kaupunkiviranomaisille. ELY-keskukset toteavat, että sähkökalustovaatimusten kohdentaminen kaupunkiviranomaisille on perusteltua ja kannatettavaa. ELY-keskusten hankintasopimuksissa kyse on yleensä pidempimatkaisesta seutuliikenteestä, kuin kaupunkiviranomaisten hankintasopimuksissa.

Sähkökalusto soveltuu paremmin lyhyemmän vuoropituuden liikenteeseen ja myös mahdollisen latausinfraan rakentaminen on tarkoituksenmukaisempaa alueella, josta todennäköisemmin löytyy sen mahdollistamaa yhdyskuntatekniikkaa.

ELY-keskusten liikenne- ja infrastruktuurivastuualueiden valtuuttamana:

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus,
liikenne- ja infrastruktuurivastuualue

Liikennejärjestelmäpäällikkö Hanna Lindholm

Joukkoliikenteen projektipäällikkö Markus Kivelä

Kivelä Markus
Varsinais-Suomen ELY - ELY-keskusten liikennevastuualueiden yhteinen
lausunto